

נכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו

1. בראשית לג, ד

וַיִּרְץ עֶשָׂו לִקְרַאתוֹ וַיַּחַבְקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל-צַוְאָרְוֹ וַיִּשְׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ:

2. רש"י בראשית פרק לג

(ד) ויחבקהו - נתגלגלו רחמיו כשראהו משתחוה כל השתחוואות הללו:

וישקהו - נקוד עליו, ויש חולקין בדבר הזה בכרייתא דספרי (בהעלותך ט), יש שדרשו נקודה זו לומר שלא נשקו בכל לבו. אמר ר' שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו:

3. בראשית רבה (וילנא) פרשה עח

ט וירץ עשו לקראתו וישקהו, נקוד עליו אר"ש בן אלעזר בכל מקום שאתה מוצא הכתב רבה על הנקודה אתה דורש את הכתב, הנקודה רבה על הכתב אתה דורש את הנקודה, כאן לא כתב רבה על הנקודה ולא נקודה רבה על הכתב אלא מלמד שנכמרו רחמיו באותה השעה ונשקו בכל לבו, אמר לו ר' ינאי אם כן למה נקוד עליו אלא מלמד שלא בא לנשקו אלא לנשכו ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שיניו של אותו רשע ומה ת"ל ויבכו אלא זה בוכה על צוארו וזה בוכה על שיניו, ר' אבהו בשם ר' יוחנן מייתי לה מן הכא (שיר/השירים/ז) צוארך כמגדל השן וגו'.

4. שו"ת אגרות משה חלק חו"מ ב סימן עז

אם מותר לתבוע שרי המדינה בפני שופטים במדינה אחרת.

ג' ניסן תשל"ז. מע"כ ידידי הנכבד והחשוב עוסק בהרבצת תורה בהעמדת בתי ספר לילדי ישראל ללמדם תורה ויר"ש מוהר"ר אפרים קעסטענבוים שליט"א.

הנה מצאתי את מכתב מע"כ הרמה וראיתי שאיכא בזה נידון גדול, שאף שודאי פשוט וברור שיש להשתדל אצל הממשלה שיתמכו בבתי ספר שהיהודים יסדו לעצמן מאחר שכן הוא דין המלוכה בענגלאנד /באנגליה/ ומחמת זה לא הבנתי את השאלה ואמרתי ע"י הטעלעפאן /הטלפון/ שאיני רואה בזה שאלה, אבל בקראי את המכתב שנכתב באנגלית שהנידון הוא אם יש להשתדל שלא אצל שרי המדינה בענגלאנד גופא אלא לתבוע למשפט אשר נמצא במדינה אחרת שגם ענגלאנד שייך להם ולבוא בקובלנא לפני השופטים על השרים של ענגלאנד אשר עושים עוולה נגד היהודים, ושיכריחו אותם ליתן גם לבתי ספר של יהודים, שודאי יש לחוש להטלת איבה מהממשלה להיהודים שזה אפשר שח"ו יביא לתוצאות לא טובות בהרבה ענינים ואיכא בזה ענין רדיפה והרבה חששו חכמים לחשש איבה והקלו כמה דברים בשביל זה כמפורש במסכת ע"ז דף ו' ע"ב כי צריך לידע שהשנאה לישראל מכל האומות היא גדולה גם

ממלכיות שנוהגין בטובה, וכבר אמרתי על הלשון שהביא רש"י בפי' החומש פ' וישלח (ל"ג, ד') על קרא דוישקהו ארשב"י הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב דמה שייך זה להלכה, שהוא כמו שהלכה לא משתנית כך שנאת עשו ליעקב לא משתנית דאף אלו שנוהגות באופן טוב שנאתן גדולה בעצם שלכן ח"ו להתגרות בהם ולגרום איבה וזהו ודאי טעם הרב פאדאווא שאמר שלא יעשו זה אך מאיזה טעם לא רצה לומר טעמו. ואני מרחוק המקום וחסרון ידיעת ענינים הפאליטיים/הפוליטיים/ איני יכול לומר כלום, ומספק יש להחמיר שלא לתבוע את המדינה לשופטים שבמדינה אחרת אף שנעשה זה בהסכם ענגלאנד, אבל להשתדל אצל השרים במדינת ענגלאנד גופא ודאי צריך להשתדל בכל האפשרי.

ובזה אגמור בברכה כפולה לחג כשר ושמח וגאולה שלימה, ידידו, משה פיינשטיין.

5. שו"ת חלקת יעקב חו"מ סימן ב

בענין נתינת שוחד לשופט עכו"ם

שוכט"ס לכ' ידידי הרב הגאון בקי נפלא בחד"ת עוטה אורה חסידא ופרישא הרב אברהם מאיר איזראל שליט"א אב"ד דק"ק הוניאד וכעת בברוקלין יצ"ו.

אחדשכת"ה בהדרת הכבוד.

מכתבו בשאלתו בא לידי במועדו לפני הימים הקדושים שהייתי טרוד מכל צד, וכיון דאדחי אדחי. וכעת בחפשי באמתחת המכתבים מצאתי מכתבו דמר, ואמרתי אין מן הכבוד, לאדם גדול כמוהו שלא להשיב, ואף בזמן מאוחר יותר טוב מלא כלום, והנני בזה בתשובה על שאלתו, וז"ל:

נשאלתי מבעה"ב אחד חשוב ויר"ש מחוג ידידי שנתפתה מחבריו השותפין במסחרו לעבור באיזה ענין על חוקי המדינה בענינים מסחריים, והוא לא ידע מחומר החוק והאשם. ונתפס למשפט, וסכנה מרחפת עליו שיתפס למאסר וגם לעונש כסף רב שדנין שוגג כמזיד, ולפי דבריו של העו"ד אין לו עצה אחרת אלא לשחד את השופט - ונפשו בשאלתו אם מותר על פי דין לשחד השופט עכו"ם להוציא משפטו לזכות, מאחר שהאמת היה שוגג בפשיעתו עכ"ל שאלתו, וכת"ה צולל במים אדירים בכדי להתיר, ומסיים ועדיין צ"ע.

א) ולפע"ד נראה בגוונא דא, לא רק שאין איסור, רק אדרבה מצוה יש להציל נפש ישראל מבית האסורים של עכו"ם, ומי זוטר לן מה שנאמר בפסחים צ"א א' בתוס' שם בשם הירושלמי וכן פסק הרמב"ם הל' ק"פ פ"ה ה"ט, עי' לח"מ שם דאין שוחטין על מי שהוא בבית האסורים של עכו"ם אפילו עם אחרים, ואפי' הבטיחוהו להוציאו דכתיב אשר פיהם דבר שוא, ומתבטל ממצות ק"פ שהוא בכרת. ובב"ק קי"ז א' כתוא מכמר מה תוא זה כיון שנפל במכמר אין מרחמין עליו אף ממון של ישראל כיון שנפל ביד עכו"ם אין מרחמין עליו. ובני"ד כשיש בידו לעשות השתדלות להטות לב השופט לטובה, אפילו ע"י שוחד, אין שום איסור, דהא ביד השופט כשהוא איש רחמן לשפוט לכל אדם ברחמנות, ואין זה נגד הדין של מלכות לאמור שהוא מצווה

לשפוט באכזריות דוקא, וכשעושה היפך מזה הוא עובר על החוק, זה אינו - כל שופט יש גם שודא דדיינא לשפוט הנראה בעיניו אם לדין אם לרחמים, וכשיש בידו להטות לב השופט לטובה, ולא לרעה - וכידוע הלכה שעשו שונא ליעקב - וע"י השוחד יוהפך לבבו לטובה אין שום איסור. וכשהדבר נוגע לעונש בית האסורים אף מצוה יש בזה, ענין של פדיון שבויים, ולא להתבטל מן כמה מצות שלא לקיים בבית אסורים.

...

והשי"ת יצילנו משגיאות.

והנני בזה ידידו ומוקירו כערכו הרם מברכו בברכת התורה. ציריך, כ"ט טבת תשכ"ט לפ"ק.

6. קהלת רבה (וילנא) פרשה יא ד"ה א [א] שלח

<p>רבי אלעזר בן שמוע הוה מטייל על חוף הים הגדול. ראה ספינה שמיטרפת ביים. כהרף עין טבעה וטבע כל מה שהיה בה. ראה איש אחד שיושב על קרש של הספינה מגל לגל עלה ליבשה. כשהוא ערום ומסתתר בחוף הים, חל הזמן שישראל עולים לרגל לירושלים, אמר להם מן בני עשיו אחיכם אני תנו לי מעט כסות ואכסה בה אחורי שערערי הים ולא נותר אצלי כלום. אמרו לו כך יתערערו כל אומתך. תלה עיניו וראה את רבי אלעזר שהיה מטייל ביניהם. אמר רואה אני שאתה איש זקן ומכובד מאומתך ואתה מבין בכבודן של הבריות, אלא זכה כי ותן לי כסות שאכסה בה אחורי שערערי הים. היו על ר' אלעזר... שבע אצטלאות. שלח אחת ונתנו לו. הובילו לביתו והאכילהו והשקהו ונתן לו מאתיים דינרים והרכיבו ארבע עשרה פרסאות. ועשה לו כבוד גדול עד שהכניסו לביתו. אחר ימים מת קיסר הרשע ומינו אותו מלך תחתיו. גזר על העיר ההיא כל הגברים למיתה וכל הנשים לביזה. אמרו לר' אלעזר בן שמוע לך ופייס עלינו אמר להם אתם יודעים המלכות הזו עושה משהו בחינם. אמרו לו יש כאן ארבעת אלפים דינרים. קח אותם ולך ופייס עלינו. לקח אותם ועלה ועמד על שער המלכות. אמרו להם לכו אמרו למלך איש אחד יהודי</p> <p>עומד על השער רוצה לשאול בשלום המלך. אמר הכניסוהו, כשראהו המלך הטיל (עצמו) מעל כסאו ונפל על פניו. אמר לו מה עסקו של אדוני כאן ולמה הצטער אדוני לכאן. אמר כדי שתרחם על העיר הזו ותבטל את הגזירה הזו. אמר לו, התורה כלום כתוב בה שקר? אמר לו לא. אמר לו, לא כתוב בתורתכם לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' ? למה? על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים וכתוב לא תתעב אדומי כי אחיך הוא. ואני לא בן עשיו אחיכם אני ולא גמלו לי חסד. חסד שעבר על דברי תורה חייב מיתה. א"ל רבי אלעזר בן שמוע אף על פי שהם חייבין לך עזוב ורחם עליהם. אמר לו ואתה יודע המלכות הזו עושה משהו בחינם?</p> <p>אמר לו יש עמי ארבעת אלפים דינרים. קח אותם ורחם עליהם. אמר לו ארבעת אלפים הללו יהו נתונים לך במקום מאתיים שנתת לי. והעיר כולה תהא ניצלת בגללך במקום המאכל והמשקה שהאכלת והשקית אותי. והיכנס לבית אוצרותי וקח לך שבעים אצטלאות של לבוש</p>	<p>רבי אלעזר בן שמוע הוה מטייל על כף ימא רבה, חמא אילפא דמיטרפא בימא כהריפת עין טבעת וטבע כל מה דהוה בה, חמא חד גבר דיתיב על קורשא דספינתא מגלא לגלא סליק ליבשתא, כד הוא הוה ערטילאי והוה מיטמר בכיף ימא, ארעת ענתה דישראל סלקין לריגלא בירושלם, אמר להון מן בני עשו אחוכון אנא הבו לי זעיר כסות ואיכסי בה תתאי דערעני ימא ולא אישתזב גבאי מידי, אמרין ליה כן יתערערן כל אומתך, תלה עיניה וחמא ית רבי אלעזר דהוה מטייל ביניהן, אמר מסתכל אנא דאת גבר סב ויקיר מאומתך ואת חכים ביקרי דברייתא, אלא זכי בי והב לי תכסית דאכסי בה תתאי דערערן ימא, הוה על רבי אלעזר בן שמוע שבע אצטלוון, שלח חד ויהביה ליה, אובליה לביתיה ואכליה ואשקיה ויהב ליה תרין מאוון דינרין וארכביה ארבעה עשר פרסין, ועבד ליה יקרא סגי עד דאעליה לביתיה, לבתר יומין מת קיסר הרשע ואימנו ליה מלכא תחותיה, גזר על מדינתא ההיא כל גוברין לקטלא וכל נשיא לביזה, אמרו לר' אלעזר בן שמוע זיל ופייס עלינן אמר לון אתון ידעיתון הדא מלכותא עבדא מידי על מגן, אמרו ליה אית הכא ארבעה אלפין דינרין סב יתהון ואזיל ופייס עלינן, נסב יתהון וסלק, וקם על תרע מלכותא, אמר לון אילון אימרון למלכא חד גבר יהודאי קאים על תרעא בעי מישאל שלמא דמלכא, אמר אעלוניה, כד חמיניה מלכא שדא מעל כורסייה ונפל על אנפוהי, אמר ליה מאי עיסקיה דמרי הכא ולמה איצטער מרי להכא, אמר בגין דתתרחם על הדא מדינתא ותבטל הדא גזירתא, אמר ליה אורייתא כלום כתיב בה שיקרא, אמר ליה לא, אמר ליה לא כתיב בתורתכם לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה', למה, על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים וכתוב (דברים כג) לא תתעב אדומי כי אחיך הוא ואנא לא בר עשו אחוכון אנא ולא גמלו לי חסד, ומאן דעבר אדאורייתא חייב לקטלא, א"ל רבי אלעזר בן שמוע אע"פ דהינן חייבין לך תישבוק ותרחם עליהון, אמר ליה ואת ידע הדא מלכותא עבדא מידי על מגן, אמר ליה אית עמי ארבעת אלפין דינרין סב יתהון ואיתרחם עליהון, אמר ליה ארבעה אלפין הללו יהון לך יהיבין חלף תרין מאוון דיהבת לי, ומדינתא כולה תהא משתזבא בגינך, חלף מיכלא ומישתיא דאוכלת ואשקת יתי, ועול לבי געא וגנזי דידי וסב לך שבעין אצטלוון דלבושן חלף איצטלא דיהבת לי, וזיל בשלם על אומתך ואשביקין</p>
---	---

במקום האיציטלה שנתת לי. ולך בשלום אל אומתך ואצילים בגללך...	בגינך וקרונ עליי שלח לחמך על פני המים,
---	--